

Llàtzer Garcia, Núvol, 14 de desembre del 2023

EL TEATRE IMPOSSIBLE DE DAMIÀ BARDERA

Només diré una cosa: un cop tancat *S'obre el teló* (**La Segona Perifèria**) vaig baixar ràpidament a la llibreria que tinc més a prop de casa per comprar-me un altre llibre de **Damià Bardera**. Bé, en realitat el vaig comprar a la secció de llibres de segona mà que tenen al fons, no per estalviar-me uns quarts, sinó perquè l'únic que tenien del tal Bardera era un recull de contes editat per Empúries que ja no es troba a les llibreries. El vaig devorar tan veloçment com ho havia fet amb el primer.

Jo no coneixia la seva obra, però ara que l'he tastada puc dir que té alguna cosa d'addictiva, de paraules i imatges que et van rondant dies i dies. I les imatges no són boniques, precisament. Moltes d'elles són angoixoses, esperpèntiques, terribles. Tot i així l'autor ens les serveix amb un humor negre, negríssim, i això les fa més suportables i, de vegades, gairebé plaents.

Però què dir d'un llibre com el que ens ocupa avui? No és una tasca fàcil, cosa que és d'agrair. Quin avorriment aquells llibres dels quals en pots parlar fàcilment! *S'obre el teló* és un seguit de contes curtíssims en format teatral o peces breus, brevíssimes, amb aire de conte. I per què la forma teatral? Per què els contes s'han aliat amb el germà més maltractat de la literatura, com a mínim de la catalana? En aquestes petites escenes el teló s'obre i no pas s'alça o s'aixeca. Potser és que més enllà de l'artefacte teatral també ens parla de l'artefacte d'un tipus d'acudit? Molts d'aquests contes també són simples acudits i com més bo és l'acudit més mal fa. En això, el tal Bardera n'és un mestre. I, com la majoria d'acudits, són irrepresentables.

Però són irrepresentables aquests contes teatrals, realment? Jo diria que més que irrepresentables són impossibles. «Teatre Impossible», un terme que vaig conèixer per l'autor alemany **Wolfram Lotz**, crec que defineix perfectament el

teatre contista de Bardera. En el seu intent de definició d'aquest teatre, Lotz diu: "Un text del Teatre Impossible és sempre, en part, inutilitzable per a una representació, i sobretot: un atreviment! (...) Un autor del Teatre Impossible no se sotmet a la realitat quan escriu, només a l'art. Tot i així, pren nota de la realitat (o el que es creu que és la realitat), perquè d'ella es tracta!". Però si seguim amb Lotz també diu: "El Teatre Impossible ha de tenir lloc, el text mai no és suficient!". Tot amb exclamacions, tot molt alemany. Dit això, jo em resisteixo a pensar que el teatre que apareix a *S'obre el teló* és un teatre irrepresentable. Tot es pot representar perquè si alguna cosa no coneix l'art teatral són els límits. L'escenari no és res més que un dispositiu perquè l'obra cobri vida en el cap dels espectadors. Així doncs, qui pot dir que no es pot invocar a escena a un grup de vaques Frisona-Holstein o set-centes vint-i-tres lletres metàl·liques ocupades per cadàvers?

Ara bé, l'escriptura de Damià Bardera no està sotmesa als límits d'una producció teatral, i aquí recau la seva gran llibertat, la seva originalitat. Només cal mirar la força i la vida pròpia que tenen les acotacions. Són les grans protagonistes del llibre, ho dirigeixen tot, manen a tothom, fins i tot al públic de la representació, o sigui, a nosaltres, innocents lectors. I aquesta és una de les més felices troballes d'aquest llibre tan imaginatiu i únic.

Però Bardera no està sol. En el conte XIV, on dos germans malviuen en un edifici mentre a fora hi ha violència que, en forma de bala, impacta a les parets i als cranis, no pots deixar de pensar en *Claus i Lucas* d'**Agota Kristoff**, autora que també va conrear el gènere teatral. O aquell matrimoni que, avergonyit, no ha aconseguit penjar-se de l'arbre i mentre diu:

– Ja és de dia.

– Sí.

– I no ens hem mort.

– No.

– Haurem de tenir paciència.

– Molta paciència.

– No era la nostra hora.

– No.

recordes a Vladimir i Estragó, o a Hamm i a Clov i tants altres personatges de **Samuel Beckett**. I les vinyetes –aquests contes teatrals també són vinyetes– no les connectem amb l’univers fílmic de **Roy Andersson**? I **Joan Brossa**? Que no ressona fort? Brossa... un altre enamorat dels telons... Aquí està la clau. Potser.

El Gran Teatre Impossible del Món és el de Damià Bardera. Obrim el teló.